

wtorek, 17.03.2020

ZGODA I FORMA ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA

1. Konieczność wiedzy na temat małżeństwa i rodziny

a) warunki uniknięcia błędów

Dzisiaj rozpoczynamy cykl katechez przedmałżeńskich. Często pierwszą reakcją na taką propozycję jest pytanie: po co nam one? Przecież chcemy wziąć ślub, nie potrzebne nam dodatkowe spotkania,

1. Zgoda małżeńska:

a) co to jest zgoda małżeńska?

Na początku tej katechezy zapytajmy się, w którym momencie celebracji narzeczeni stają się małżeństwem? (Można zachęcić uczestników kursu do wypowiedzi.) Zajrzyjmy do rytuału. Czytamy tu:

Najpierw kapłan mówi:

Skoro zamierzacie zawrzeć sakramentalny związek małżeński,

podajcie sobie prawe dłonie i wobec Boga i Kościoła odpowiedzcie na moje pytania.

Najpierw kapłan pyta narzeczonego:

N., czy chcesz wziąć N. za żonę i ślubować jej miłość, wierność i uczciwość małżeńską
oraz że jej nie opuścisz aż do śmierci?

Narzeczoney: Chcę.

Następnie celebrans pyta narzeczoną:

N., czy chcesz wziąć N. za męża i ślubować mu miłość, wierność i uczciwość małżeńską
oraz że go nie opuścisz aż do śmierci?

Narzeczoney: Chcę.

Kapłan mówi:

„Co Bóg złączył, człowiek niech nie rozdziela” (Mt 19,6).

Małżeństwo przez was zawarte ja powagą Kościoła katolickiego potwierdzam

i błogosławię w imię Ojca i Syna, + i Ducha Świętego.

Małżeństwo sakramentalne powstaje w chwili wypowiedzenia przez narzeczonych fundamentalnego słowa „chcę”. Co znaczy owo „chcę”? Oznacza ono zgodę małżeńską, czyli świadomy i wolny akt ludzki, przez który mężczyzna i kobieta w dojrzałym przymierzu wzajemnie się sobie oddają, aby stać się sakramentalnym małżeństwem.

b) wymagana wiedza

Strony pragnące zawrzeć ślub, muszą zdawać sobie sprawę przynajmniej z tego, że małżeństwo jest dożgonnym i sakramentalnym związkiem mężczyzny i kobiety w celu dobra wspólnego oraz zrodzenia i wychowania potomstwa.

Narzeczeni po osiągnięciu pełnoletności, jak mówi prawo, mają dostateczną wiedzę o małżeństwie i tym samym zakłada się brak ignorancji (niewiedzy) w tej dziedzinie.

c) niezdolno?? do wyra?enia zgody ma??e?skiej

Obecny Kodeks Prawa Kanonicznego stwierdza, że niezdolni do zawarcia małżeństwa są ci wszyscy, którzy w momencie zawierania związku małżeńskiego są pozbawieni wystarczającego używania rozumu np. niedorozwój umysłowy, lub mają zakłócenia psychiczne np. wskutek choroby psychicznej, poważnego zaburzenia psychicznego, anomalii psychoseksualnych, które czynią osobę niezdolną do relacji międzysobowych (homoseksualizm, nimfomania, masochizm, itp.)

Niezdolni do zawarcia małżeństwa są również ci, którzy mają poważny brak rozeznania istotnych praw i obowiązków małżeńskich i wykluczają już przed ślubem uznanie:

nierozzerwalności małżeństwa, zachowania wierności, prawa do pożycia intymnego, zmierzającego do zrodzenia dzieci, przyczynianie się do dobra wspólnego, zwłaszcza duchowego, sakramentalność związku małżeńskiego.

Dowcip.

Wieczorna rozmowa małżeństwa w łóżu:

- Bądź miły i powiedz mi przed snem coś czułego, na przykład „kocham cię!”...
- Kocham cię!
- Powiedz jeszcze „Mój najdroższy skarbie!”...
- Mój najdroższy skarbie!
- I dodaj coś od siebie...
- Dobranoc!

Zgoda małżeńska nie jest wyrażona ważnie, kiedy zaistnieją:

– b??d i podst?p

Błąd jest to fałszywy sąd o rzeczy (pomyłka), czyli mniemanie niezgodne z rzeczywistością.

np. Jacek chce się ożenić z jedną z bardzo podobnych bliźniaczek; chce z Anną a faktycznie ślubowała jej siostra Maria Podstęp jest to rozmyślnie działanie lub zachowanie się celem wprowadzenia kogoś w błąd i skłonienia do zawarcia małżeństwa.

Z podstępem mamy do czynienia, gdy jedna strona świadomie zatai np.:

niep?odno??

np. Karolina i Marek chcą się pobrać; Karolina wie, że jest nie może mieć dzieci, ale nie powiedziała tego Markowi

ci??ki na?óg alkoholizmu b?d? narkomanii

np. Wojtek i Zosia chcą być mężem i żoną; Wojtek ukrywa przed Zosią, że jest narkomanem, a ona niczego się nie domyśla
zaistnia?? ju? ci??? z inn? osob?

np. Kasia wie, że jest w ciąży z Adamem, a żeni się z nią Andrzej, myśląc, że ona jest z nim w ciąży

– **zgoda pozorna**

Pozorna zgoda, czyli udawanie, polega na tylko zewnętrznym wyrażeniu zgody,

przy całkowitym lub częściowym sprzeciwie woli (tylko słowa mówią „tak”, w środku mówię „nie!”).

Trzeba tu dopowiedzieć, że prawodawca kodeksowy zakłada, że zgoda małżeńska wyrażona zewnętrznie (słownie) wypływa z decyzji wewnętrznej. Jeśli więc mamy do czynienia ze zgodą pozorną, konieczne jest ją przed sądem kościelnym udowodnić.

– **zgoda warunkowa**

Zgoda małżeńska jest warunkowa wtedy, gdy zostaje uzależniona od postawionego warunku, czyli od jakiejś okoliczności.

Warunek może dotyczyć:

przysz?o?ci

np. Paweł zawrze z Kingą małżeństwo pod warunkiem, że ta po ślubie urodzi syna a nie córkę.

Zawieranie małżeństwa pod warunkiem dotyczącym przyszłości jest zabronione.

przesz?o?ci lub tera?niejszo?ci

np. Karol ożeni się z Agnieszką, jeśli ta jest w ciąży z nim, a nie z kimś innym

Aby był warunek godziwie dołączony konieczna jest zgoda ordynariusza miejsca. Chodzi przede wszystkim o to, że jeśli młodzi stawiają warunek, to muszą być szczerzy wobec księdza przeprowadzającego badanie kanoniczne, aby ich małżeństwo nie okazało się czasem nieważnie zawarte, a zależy, by uniknąć takiej przykrości.

Tak na marginesie: ci, którzy stawiają jakiś warunek muszą się zastanowić czy mają zaufanie do przyszłej żony (męża), z którą (którym) chcą spędzić całe życie, i czy tak naprawdę się kochają.

– **przymus i boja??**

Jak już było wspomniane, aby ważne zawrzeć małżeństwo konieczna jest wolna wola jego zawarcia. Wymaga się wolności od wszelkiego zewnętrznego wpływu: lęku, szantażu, zastraszania, przymusu lub bojaźni.

Przymus oznacza pewien nacisk krępujący swobodę działania. Może on być:

fizyczny

Jest to nacisk zewnętrzny spowodowany siłą.

np. w książce (filmie) „Robin Hood” scena ślubu w pałacu, kiedy szeryf zmusza Miriam do małżeństwa

moralny

Ma miejsce wtedy, gdy oddziałuje się na psychikę (umysł i wolę) stosując groźby, a nawet stałe lub uciążliwe naleganie, itp.

np. Marta grozi, że popełni samobójstwo, jeśli Józek jej nie poślubi

Bojaźń jest to uczucie lęku, spowodowane grożącym w tej chwili lub w niedalekiej przyszłości niebezpieczeństwem jakiegoś zła (np. utrata życia, poważne uszkodzenie ciała)

Bojaźń powoduje nieważność małżeństwa, gdy:

jest ci??ka,

zewn?trzna, tzn. wynika wskutek dzia?ania drugiej osoby,

musi by? ?rodkiem do unikni?cia gro??cego z?a,

osoba zawieraj?ca zwi?zek ma??e?ski nie widzi dla siebie innego wyj?cia, jak tylko zawarcie ma??e?stwa.

Dowcip.

Jeśli mąż wysiada, żeby otworzyć drzwiczki od samochodu swojej żonie, to są dwie możliwości:

– albo to jest nowy samochód,

– albo to jest nowa żona.

2. Forma prawna zawarcia ma??e?stwa:

a) co rozumie się pod poj?ciem „formy” zawarcia ma??e?stwa?

Prawo kościelne domaga się, aby małżeństwa wiernych, po uprzednim wykluczeniu wszelkich przeszkód, były zawierane wobec Kościoła i w sposób zapewniający nowożeńcom pomoc łaski Bożej w wypełnianiu obowiązków małżeńskich i rodzinnych. Forma prawna dotyczy tego wszystkiego, co jest wymagane do ważnego i godziwego zawarcia związku małżeńskiego.

Forma prawna zawarcia małżeństwa może być:

– zwyczajna

Jest stosowana w warunkach zwyczajnych. Domaga się obecności świadka urzędowego (księdza) oraz dwóch świadków zwykłych. Świadek urzędowy (ksiądz) pyta nowożeńców o zgodę oraz przyjmuje ją w imieniu Kościoła.

– nadzwyczajna

Jest stosowana w warunkach nadzwyczajnych (np. podczas wojny, gdy nie ma kapłana dłużej niż miesiąc). Ta forma domaga się wyrażenia zgody wstąpienia w związek małżeński przez narzeczonych w obecności dwóch świadków.

b) kto jest zobowi?zany do zachowania formy kanonicznej?

Forma kanoniczna powinna być zachowana, jeśli przynajmniej jedna ze stron zawierających małżeństwo została ochrzczona w Kościele katolickim lub została do niego przyjęta i nie odstąpiła od niego formalnym aktem.

c) ?wiadek urz?dowy i ?wiadkowie zwyczajni

Do ważnego zawarcia małżeństwa przez katolików prawo kanoniczne wymaga obecności świadka urzędowego i dwóch zwyczajnych świadków. Świadkiem urzędowym, jako występującym w imieniu Kościoła, jest ordynariusz miejsca oraz proboszcz lub wikary. Jeśli narzeczeni chcieliby, aby błogo-sławił ich związek małżeński inny ksiądz niż jeden z nich (np. brat, czy kuzyn, który jest księdzem), ten musi uzyskać specjalne pozwolenie, tzw. delegację.

Odnosnie świadków zwyczajnych, czyli nieurzędowych, ma być ich dwóch. Do godziwości zawierania małżeństwa wymaga się, aby świadkami były osoby dorosłe oraz, z uwagi na świętość związku sakramentalnego, aby byli nimi praktykujący katolicy, o nienagannej moralności.

Dowcip.

- Czemu tak krzyczałeś w nocy? – pyta żona męża.
- Miałem straszny sen. Śniło mi się, że muszę się ożenić!
- Z kim?
- Znów z tobą!!!

3. Zawarcie małżeństwa kanonicznego ze skutkami w prawie cywilnym:

a) korzyści zawarcia małżeństwa konkordatowego:

Regulacja zawarta w art. 10 ust. 1. Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. przewidywała – pod określonymi warunkami – możliwość wywarcia skutków cywilnych przez zawarcie małżeństwa kanonicznego. Jej dopełnieniem stała się odpowiednia nowelizacja Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (KRO) dokonana przez Sejm RP ustawą z dnia 24 lipca 1998 r.

Przepisy obecnie obowiązującego KRO pozwalają m.in. na to, by na skutek złożenia stosownych oświadczeń wobec duchownego, jednocześnie z małżeństwem kanonicznym zawarte zostało małżeństwo podlegające prawu polskiemu. Jest więc możliwość wywołania przez związek małżeński zawarty zgodnie z prawem kościelnym takich skutków, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa przed kierownikiem USC.

b) postępowanie związane z zawarciem małżeństwa konkordatowego:

stwierdzenie braku przeszkód, wynikających z prawa cywilnego (odpowiednie zaświadczenie wydaje kierownik USC; Uwaga! Zaświadczenie to jest ważne tylko 3 miesiące!) stwierdzenie braku przeszkód kościelnych (kanoniczne badanie narzeczonych w tym wygłoszenie zapowiedzi) złożenie oświadczenia woli dotyczącego wywarcia skutków cywilnych, zawarcie małżeństwa w formie kanonicznej sporządzenie przez duchownego zaświadczenia o ślubie i przekazanie go w ciągu 5 dni do USC sporządzeniem aktu małżeństwa przez kierownika USC.

Dowcip.

- Cześć stary, słyszałem, że się ożeniłeś.
- Ożeniłem się...
- Musisz być szczęśliwy?
- Muszę.

Mam nadzieję?, że jak kto? was zapyta, czy jest szczęśliwy w małżeństwie, nikt nie odpowie „musz?”, ale „jestem szczęśliwy!”. Proszę wam, aby taka sama odpowiedź była rok po ślubie, za 5 lat, za 10, 25, 50...

W ramach tej katechezy nie podobna powiedzieć wszystkiego, dlatego też zostały tu poruszone tylko ważniejsze zagadnienia związane z tym tematem.

*Artyku? opracowa?:
Artur Manikowski*